

Strážci tradice

Rozhovor s P. Davidem Pagliaranim, generálním představeným Kněžského bratrstva sv. Pia X., z 1. listopadu 2024 pro časopis *The Angelus*

The Angelus: 1. Nejdůstojnější otče, jak byste vysvětlil úlohu Bratrstva svatého Pia X. v roce 2024? Je především svědkem tradice, a nikoliv paralelní církví, jak někteří tvrdí? Představuje misijní úsilí po celém světě jako dříve Otcové Svatého Ducha? Nebo něco jiného?

Don Davide Pagliarani: Úloha Bratrstva v roce 2024 se v zásadě neliší od té, kterou hraje od svého založení a kterou definují jeho stanovy, když říkají: „Cílem Bratrstva je kněžství a vše, co k němu patří, a nic jiného než to, co se ho týká.“ Bratrstvo je především kněžskou společností, která je zaměřena na svatost kněží, a tedy na svatost duší a celé Církve skrze svatost kněžství. Jak rovněž objasňují naše stanovy: „Bratrstvo je ve své podstatě apoštolské, protože taková je i oběť mše svaté.“

Tuto úlohu plní Bratrstvo od svého založení ve zvláštním kontextu bezprecedentní krize, která zasahuje právě kněžství, mši svatou, víru a všechny poklady Církve. V tomto smyslu připomíná, že tyto poklady jsou skutečné a zcela nezbytné pro obnovu všech věcí. Aniž by o tuto roli usilovalo, existuje Bratrstvo jako privilegovaný svědek tradice v situaci, kdy je tradice zatemněná. Je skutečností, že Bratrstvo v tomto ohledu představuje znamení odporu ve prospěch tradice Církve. Má jedinečnou sílu tradici hájit, neboť jeho odmítnutí všech liberálních reforem je neústupné a nekompromisní. A proto je jeho postoj přímou a úplnou odpovědí na potřeby Církve v současné situaci.

Novinkou posledních let je možná způsob, jakým se na Bratrstvo dívají zmatení katolíci. Pro mnoho z nich je Bratrstvo již „odděmonizováno“. Lidé je již nevnímají jako paralelní církev, která je nebo se stává schismatickou, nebo jako malou skupinku bránící se proti modernitě, která je uzavřená ve svých staromódních způsobech a není schopna jít s dobou. Dnes mu jeho situaci často závidí a touží po pokladech, z nichž žije. Pro mnoho lidí je zkrátka orientačním bodem. Katolíky, kteří Bratrstvo objeví, přitahuje jeho kázání, liturgie, bliženská láska jeho kněží, kvalita jeho škol a atmosféra jeho kaplí. A stále více a více umožňuje Bratrstvo katolíkům a kněžím znovu objevovat poklady Církve. To je velmi povzbudivé.

2. Co může Kněžské bratrstvo svatého Pia X. nabídnout dnešním katolíkům, co neposkytují společenství Ecclesia Dei?

Společenství dříve navázaná na dnes již neexistující komisi *Ecclesia Dei* nabízejí na své úrovni tradiční liturgii a zpravidla poskytují tradiční katechezi. Při povrchním posouzení by se mohlo zdát, že mezi nimi a Bratrstvem není velký rozdíl. Ona sama však zdůrazňují, v čem se od něho liší, zejména ve vztahu k poslušnosti. Popisují Bratrstvo jako poznamenané nádechem sedisvakantismu, které žije tak, jako by nikomu nemuselo skládat účty, a představuje tak nebezpečí pro církevní jednotu a víru svých věřících. Co se jich týká, abychom to trochu zjednodušili, tvrdí, že „uvnitř Církve“ dělají to, co se Bratrstvo snaží dělat „mimo Církve“.

Neříkají však, že ve skutečnosti mají pouze omezenou svobodu. Mají pouze prostor, který jim poskytuje více či méně benevolentní hierarchie, inspirovaná ve větší či menší míře personalistickými a liberálními principy a v každém případě neschopná přiznat tradici Církve její nezbytné a prvořadé místo. V důsledku toho je jejich apoštolát a vliv okleštěný, ochromený, zkompromitovaný, takže otázka jejich konkrétního přežití je stále znepokojivější.

Ale to není vše: samotný důvod jejich přilnutí k tradici přestává být srozumitelný. Ona omezená svoboda je jim totiž přiznána ve jménu zvláštního charismatu, liturgické preference, zvláštní citlivosti. To má několik mimořádně závažných důsledků.

Především už takto není tradice hájena jako nepostradatelné, nezbytně nutné dobro, které má v Církvi nezadatelná práva. Je požadována jako dobro, jemuž se dává přednost. Nárokují si právo na tradiční liturgii, aniž by jasně řekli, že moderní liturgie je nepřijatelná, protože ničí víru. Nárokují si právo na tradiční nauku, aniž by jasně řekli, že tato tradice je jedinou zárukou celistvosti víry s vyloučením všech směrů, které se od ní odchylují. Nyní nelze tradici hájit jako zvláštní dobro toho či onoho společenství, které pouze žádá o své právo žít z ní a upřednostnit ji před jiným dobrem. Tradice musí být hájena jako společné dobro celé Církve a požadována pro každého katolíka jako jeho výlučné dobro. Na druhé straně tato společenství, když pomineme obtížnosti jejich situace, zjišťují, že veřejné vyznávání jejich víry podléhá určitým podmínkám. Zejména nemají možnost odporovat všem formám liberalismu. Přitom tradici nyní nelze účinně hájit bez současného odsouzení bludů, které jí odporují. A vytrvalým mlčením o těchto bludech člověk nakonec přestává vnímat jejich škodlivost a postupně si je osvojuje, aniž by si toho povšiml.

Samozřejmě zde neposuzujeme dobro, které ten či onen kněz může konat v té či oné situaci, ani horlivost, která ho osobně povzbuzuje v jeho službě duším. Konstatujeme však, že obtížná situace těchto společenství a konkrétní podmínky, kterým jsou od svého založení podrobena, je objektivně zbavují plné svobody bezpodmínečně sloužit univerzální Církvi.

Sám arcibiskup Lefebvre se nenechal zastrašit ani výhrůzkami, ani údery; tím, že dal Bratrstvu prostředky, jimiž může pokračovat ve svém boji ve prospěch Církve, rozhodně poskytl Bratrstvu vrcholnou svobodu – nikoliv falešnou svobodu, která by chtěla být nezávislá na veškeré lidské autoritě, ale spíše pravou svobodu pracovat zcela a bezpodmínečně pro obnovu víry, kněžství a mše svaté. Dnešním katolíkům Bratrstvo nabízí nekompromisní pravdu, které bezpodmínečně slouží, s prostředky, jak podle ní beze zbytku žít, pro spásu duší a službu celé Církvi.

3. Co je podle Vás největší překážkou pro ty, kteří váhají s účastí na mších Bratrstva?

Hlavním důvodem, který brzdí věřící, které přitahuje tradiční liturgie, je bezpochyby zdánlivá ilegalita naší kanonické situace, skutečnost, že nejsme oficiálně uznáni církevními autoritami. A to nás přivádí opět k otázce poslušnosti, které jsme se dotkli dříve. Je nutné správně pochopit, že ačkoliv konkrétní uznání a schválení ze strany autority je pro církevní dílo vždy žádoucí, ve skutečnosti existují výjimečné situace, kdy to není nezbytně nutné.

Situace Bratrstva je sama o sobě závislá na situaci Církve obecně, která již několik desetiletí prochází nebyvalou krizí. O sebeničení Církve hovořil již sám papež Pavel VI. To je bohužel způsobeno podporou, kterou nejvyšší církevní autority poskytly novodobým omylům, jež během II. vatikánského koncilu a v reformách, které z něj vzešly, hluboce pronikly do celé Církve a přivedly nesčetné zástupy věřících k odpadu od víry. A tak papež místo uchovávání pokladu víry pro spásu duší a společné dobro celé Církve dal svou autoritu do služeb ničení Církve.

Arcibiskup Lefebvre má nehynoucí zásluhu v tom, že se postavil proti tomuto sebeničení a odvážně zachoval tradici Církve tím, že odmítl ničivé novoty a nadále nabízel duším nadpřirozené statky nauky, mše svaté a svátostí. A právě to byl důvod, proč se církevní autority rozhodly ho sankcionovat, potlačit jeho dílo a zbavit ho i kanonického uznání. V té chvíli nešlo o nic menšího než o ochranu katolické víry a liturgie, která tuto víru vyjadřuje. Tváří v tvář tomuto zneužití autority nemohl arcibiskup Lefebvre souhlasit s tím, že svou

práci ukončí. To by znamenalo opustit věřící, kteří by přišli o zdravé učení a tradiční liturgii a ztratili by možnost správné orientace ve vztahu k moderním omylům. Arcibiskup Lefebvre pochopil, že zrušení Bratrstva představuje zneužití autority, které vážně ohrožuje dobro Církve. Přitom papeži je dána autorita k tomu, aby chránil dobro Církve, ne aby ho ohrožoval. A poslušností jsme mu povinni tehdy, když jde o spolupráci pro dobro Církve, ne když jde o podíl na jejím ničení. Z toho důvodu, a vlastně navzdory sobě samému, měl arcibiskup Lefebvre odvahu být neposlušný – aby byl opravdu poslušný. Když si uvědomil, že z vůle našeho Pána Ježíše Krista je spása duší nejvyšším zákonem Církve, jemuž jsou podřízeny všechny ostatní církevní zákony, raději poslechl tento nejvyšší zákon s rizikem, že ho církevní hierarchie zavrhně, než aby tento zákon neposlechl tím, že by se podřídil zákazům, které na něho dopadaly. „Poslouchat sluší více Boha než lidi“ (Sk 5,39).

Situace je bohužel i dnes stále stejná a Bratrstvo nadále klade na první místo dobro duší a dobro Církve, aniž by se znepokojovalo kvůli zastrahování nebo kritice. Bratrstvo by bylo velmi šťastné, kdyby bylo uznáno nejvyšší autoritou; bylo by to znamení, že autorita znovu objevila smysl svého poslání a chápe, co je pravé dobro Církve. Velmi by se radovalo, kdyby mohlo nadále sloužit Církvi s právním statutem. Dokud je však cenou za tuto legalitu přijetí nepřijatelného – omylů, které ničí Církev, a liturgie, která falšuje víru –, raději pokračuje v působení za situace, kdy se mu nespravedlivě upírá schválení, než aby zradilo Církev a duše, které nacházejí útočiště v jeho kaplích.

4. Jakým způsobem mohou rodiny nejlépe využít toho, co jim Kněžské bratrstvo sv. Pia X. nabízí?

Rodiny jsou zcela zvláštním předmětem zájmu Bratrstva, protože právě tam se rodí a rostou povolání a také mladí lidé, kteří budou zakládat rodiny zítřka. Pokud se rodiny usadí v blízkosti našich priorátů, mají užitek z bohatého priorátního života, který je živěn svátostmi, utvářen modlitbou a je oživován mnoha dalšími rodinami, které tvoří síť vzájemné pomoci a velmi útěšné křesťanské lásky. Čím více se rodina zapojuje do života kaple nebo priorátu, tím více se upevňuje a je schopnější dávat dobrý příklad. Oltář se pro takovou rodinu přirozeně stává orientačním bodem a zdrojem jejího duchovního života; zbožnost, kterou projevuje, jí umožňuje růst ve velikorysosti a liturgický a svátostný život ji postupně odpoutává od ducha světa a podporuje pěstování křesťanských ctností.

Musíme se samozřejmě zmínit o školách vedených Bratrstvem nebo společenstvími, která jsou k němu přidružená. V těchto školách se jejich personál snaží formovat plnohodnotné muže a ženy jak po stránce intelektuální a fyzické, tak i po stránce morální a nadpřirozené. Tyto školy jsou sice nedokonalé jako každé lidské dílo, ale přesto jsou pro rodiny pravým požehnáním.

Nakonec bych se chtěl zmínit o Třetím řádu našeho Bratrstva, který nabízí zejména rodinám velmi pevný duchovní rámec, jenž rodiče usměřuje v jejich různých povinnostech, zejména v jejich poslání vychovatelů. Díky tomuto užšímu přičlenění k Bratrstvu mají věřící prospěch ze všech milostí Bratrstva, získaných modlitbami a zásluhami jeho členů, a duchovně ho podporují v jeho boji ve prospěch Církve. To je spolu s jejich osobní věrností v plnění velmi jednoduchých závazků stanovených pravidly velkou pomocí při jejich osobním posvěcování i při posvěcování celé jejich rodiny.

5. Jakému největšímu nebezpečí dnes čelí tradiční katolíci? V čem jsou nejzranitelnější?

První, co mě napadá, je ohrožení světským duchem, který spočívá v pohodlnosti, materialismu, požitkářství a lenosti. Naši laičtí věřící i samotní členové Bratrstva jsou lidé

jako všichni ostatní, zranění prvotním hříchem. Je důležité naivně nepodceňovat možné narušení křesťanského života v duši každého katolíka, ať už kvůli strachu před lidmi, lhostejnosti, sobectví nebo nečistotě. Musíme udělat vše, co můžeme, abychom před tím chránili jednak sebe, ale zejména mládež. To vyžaduje studium konkrétních problémů dneška, vyvolaných zejména téměř všeobecným přístupem k internetu, který je až příliš často morální i ideologickou stokou. Invaze obrazovek a jejich nekontrolované používání by se měly stát předmětem seriózních výzkumů, aby se zvýšilo povědomí o problémech, které to vyvolává, a aby bylo možné přijmout zdravá opatření, která by omezila způsobované škody a co nejlépe jim předcházela.

Dalším bodem, který by se měl zdůraznit, a to u katolíků, kteří byli vždy stoupenci tradice, je riziko pasivity v pohodlné situaci, které bylo dosaženo úsilím jejich předchůdců. To v sobě nese nebezpečí zahálení. Avšak zdá se mi, že nás úsilí našich předchůdců naopak zavazuje. Větší možnosti, které dnes máme a které nám umožňují přístup k pokladům mše svaté a tradice, jsou nám dány proto, abychom z nich mohli stále více žít. Ne proto, abychom mohli odpočívat a usínat na vavřínech toho, co bylo vykonáno. Stále je tu velmi mnoho duší, které je třeba zachránit, a boj, který pro ně podstupujeme, je těžší a potřebnější než kdy jindy. Čas a možnosti, které máme k dispozici, by nás měly podněcovat k ještě většímu úsilí o vlastní posvěcení a o rozvoj apoštolských děl. V tomto směru je zapotřebí výrazné velkorysosti a především apoštolského způsobu života, který je naprosto a rozhodně nadpřirozený.

Konečně poslední nebezpečí může spočívat v tom, že člověk žije v intelektuálním pohodlí s vědomím, že má pravdu, a nakonec pohrdavě posuzuje „ty, kteří se mýlí“. Pro všechny však platí potřeba dalšího vzdělávání a lidé se často mýlí, když si myslí, že už se nemají čemu učit. Naopak, je nezbytné se dále vzdělávat v důležitých tématech, v nichž má každý katolík povinnost být zdrojem světla k osvětlení druhých. Na druhou stranu je vždy kontraproduktivní posuzovat druhé jako méněcenné jen proto, že se jim dostalo méně. Katolík hodný svého jména a naplněný autentickou láskou by se měl spíše snažit vlídně přijímat ty, kdo jsou v nevědomosti, aby jim mohl pomáhat při objevování pravé víry. Živá, vlídná a trpělivá láska přispívá k šíření víry více než učené řeči, které jsou plny nelaskavé a povýšenecké kritiky.

6. *Nacházíme se v polovině Vašeho funkčního období jakožto generálního představeného. Co Vás napadá při zpětném pohledu na uplynulých šest let?*

Jednou z věcí, které na mě během posledních šesti let udělaly nejhlubší dojem, byla velkorysost, kterou se naši kněží vyznačují ve svém apoštolátu; zejména ji projevíli během krize COVID. Dokázali obezřetně, někdy velmi kreativně, podstoupit určitá přiměřená rizika, aby co nejlépe odpověděli na potřeby duší. Toto období ukázalo schopnost Bratrstva vhodně reagovat na výjimečnou situaci, přičemž duchovní dobro věřících pro ně bylo na prvním místě. Byla to krásná ukázka uplatnění dříve připomenuté zásady: „Spása duší je nejvyšším zákonem Církve.“

Další výrazné poučení z posledních let nám poskytlo motu proprio *Traditionis custodes*. Tento dokument, který logicky zapadá do perspektivy současného pontifikátu, znovu a definitivně potvrdil velkou prozíravost a hlubokou moudrost rozhodnutí arcibiskupa Lefebvra z roku 1988; tím, že přistoupil ke svěcení biskupů navzdory absenci papežského mandátu, dal Bratrstvu skutečně prostředky k tomu, aby mohlo pokračovat ve svém poslání „strážce tradice“. Správnost tohoto rozhodnutí se dnes jeví jako nesporná. Kde bychom byli bez našich biskupů? Kde by byla tradice v Církvi? A kdo jiný má dnes takovou svobodu, jakou máme my, totiž žít plně z pokladů Církve? Růst našeho apoštolátu lze bezpochyby vysvětlit tímto novým důkazem [o moudrosti rozhodnutí vysvětit biskupy].

7. Mluvíte o našich biskupech a já se domnívám, že všichni myslíme na smutné úmrtí biskupa Tissiera de Mallerais. Co jeho odchod znamená pro Bratrstvo? Mohl byste říci, jako to bude mít důsledky s ohledem na prostředky, které má Bratrstvo k dispozici pro uskutečňování svého poslání? Jinými slovy, když vezmeme v úvahu uplynutí poloviny Vašeho funkčního období, jaký je Váš výhled na nadcházejících šest let?

Smrt biskupa Tissiera de Mallerais je jednou z nejvýznamnějších událostí v dějinách Bratrstva. Tím byla skutečně otočena jedna stránka našich dějin, stránka, která vstupuje do věčnosti. Ale jak velkolepá to byla stránka! Biskup Tissier byl přítomen od samého počátku, od prvních hodin příběhu arcibiskupa Lefebvra. Žil v blízkosti našeho zakladatele, sdílel s ním radosti i bolesti, které provázely růst Bratrstva, až byl nakonec vybrán jako jeden ze čtyř biskupů, kteří nastoupili po něm. A celý jeho život byl životem horlivé a odvážné věrnosti v boji za víru a za plnění poslání Bratrstva. Po celou dobu až do konce bojoval za Církev a za duše. Šel dokonce za hranice svých sil. Jeho velkorysost a horlivost ho poháněly dál, než kam ho mohly zavést jeho kroky. Měl také jedinečnou vášeň mluvit s námi o arcibiskupu Lefebvrovi a dějinách Bratrstva. Chybí nám. Na biskupa Tissiera de Mallerais jsme však hrdí. Hrdí na našeho biskupa a na příklad, který nám zanechal.

Je však zřejmé, že k nám prostřednictvím této události promlouvá Prozřetelnost. Je zcela zřejmé, že jeho smrt nastoluje otázku pokračování činnosti Bratrstva, které má nyní pouze dva biskupy a jehož poslání ve prospěch duší se zdá být v době strašného zmatku, který dnes Církev prožívá, stále potřebnější. Tuto otázku však lze řešit pouze v tichu a modlitbě. Podle příkladu arcibiskupa Lefebvra se Bratrstvo nechává vést Prozřetelností, která vždy jasně ukázala cesty, po nichž je třeba jít, a rozhodnutí, která je třeba učinit. Dnes, stejně jako včera, nás tato Prozřetelnost vede. Budoucnost je v jejích rukou a my ji s důvěrou následujeme. Až přijde čas, budeme vědět, jak podle svého svědomí dostát své odpovědnosti vůči duším, vůči členům Bratrstva i vůči Bohu. Zůstaňme v klidu a jednoduše svěřme tuto záležitost Panně Marii.

Pokud jde o budoucnost v obecnějším smyslu, pevně doufám, že v příštích několika letech budou kněží a věřící laici přikládat větší význam zásadní otázce: potřebě povolání. Nejen pokud jde o způsoby, jak získávat stále více nových zájemců o službu Kristu, ať už v kněžském, nebo řeholním životě, ale také pokud jde o způsoby, jak zajistit vytrvalost těch, kteří povolání mají.

A myslím, že musíme pochopit zejména to, že je nutné se více modlit. Ano, modlit se. Modlit se, aby Bůh poslal dělníky na svou žeň, protože je hojná a není jich mnoho. A modlete se, abyste mu poděkovali za již získaná povolání, protože posledních několik let bylo v tomto ohledu velmi povzbudivých. Ideál svatosti však musí stále více přitahovat zasvěcené duše a nacházet stále větší odezvu mezi našimi mladými lidmi. Duše čekají. Jsou žíznivé. Potřebují pluky apoštolů. A tyto apoštoly, ať již pastýře, či kontemplativní duše, povolává jen Bůh. Proto se musíme modlit k Bohu, aby povolával a aby velkorysé duše slyšely jeho hlas a věrně na něj odpovídaly. Vyprošujme si tuto milost především od neposkvrněné Panny Marie, Panny Marie Spolupřítelky, Matky kněží a vzoru řeholních duší.

Bůh Vám žehnej.

Don Davide Pagliarani
generální představený